

رومی : لقبی جدید یا کهن برای مولوی؟

غلامرضا خاکی

www.gholamrezakhaki.com

اشاره

عده‌ای حتی بزرگان مولوی شناس گمان می‌ورزند که این غریبان هستند که مولانا را **رومی** خطاب کرده‌اند. در حالی که منابع نشان می‌دهند که موضوع اینگونه نیست. حتی برخی چند غزلی که در پایان آنها نام **رومی** آمده را نیز از مولانا نمی‌دانند. در حالی که بر اساس مستندات زیر این لقب رومی را باید به گونه‌ای فهمید و باور کرد در نزدیکترین زمان به مولانا نیز او را **رومی** نامیده‌اند.

شاهد اول :

شمس الدین افلاکی افلاکی در کتاب مناقب العارفین - که در زمان نوه مولانا نگاشته شده - از زبان تاجری نقل می‌کند

که در بحرین ماهیگیری را دیده که گنجی داشته که آن را جانوری (عجب البحر = خداوند آب) به او داده است. آن جانور صید شده در ازای آزادی گفته است که مولانا در قعر دریا به ماهیان، معانی و حقایق درس می‌دهد و ما محمدیانیم و مریدان حضرت مولانائیم، به روان مقدس مولانا جلال‌الدین روم که اگر به من اجازه دهید می‌روم و برایتان گنج را می‌آورم.^۱

شاهد دوم:

افلاکی در ماجرای آمدن شمس به قونیه از لقب «حضرت مولانای روم»^۲ استفاده می‌کند.

شاهد سوم:

در کتاب *چهل مجلس نوشته علاءالدوله سمنانی* - از بزرگان مشایخ صوفیه و از شاعران و نویسندگان اواخر قرن هفتم و اوایل هشتم هجری قمری - اولین متن فارسی است که

^۱ افلاکی العارفی، شمس‌الدین احمد (۱۳۷۵) *مناقب العارفین*، تصحیح تحسین یازیجی، دنیای

کتاب، ص: ۳۶۹

^۲ همان، (۷۰۰)

نام مولوی در آن آمده- و از او با نام ملای رومی یاد شده
است.^۳

نتیجه گیری

بر این پایه می‌تواند غزل‌های که در آن رومی تخلص شده
از آن مولانا باشد. نتیجه آن که نباید لقب رومی را ساخته
های غربیان معاصر دانست و نباید تعصب ورزید که
ماجرای عارفان و رای مکان و زمان است.

^۳ سمنانی، علاء الدوله، (۱۳۸۰) چهل مجلس، تصحیح عبدالرفیع حقیقت، نشر اساطیر